

Guido HEYLEN en Bernadette HEYLEN-KIEBOOMS, *Louis Kiebooms, christen-democratisch journalist en politicus: vijf jaar politieke gevangene en voorvechter van de amnestiegedachte*, Kapellen, Pelckmans, 1995, 287 p.

Het leven van de in 1992 overleden nationale en Wilrijkse politicus Louis Kiebooms werd te boek gesteld door een kleinzoon en zijn oudste dochter. Ze verdeelden het werk. De kleinzoon schreef het eerste deel over 'de jonge Kiebooms' tot 1945. Hij kon daarvoor steunen op zijn licentiaatsverhandeling over hetzelfde onderwerp waaruit hij vroeger al voor *Wetenschappelijke Tijdingen* een artikel distilleerde. De dochter nam de periode na 1945 voor haar rekening. Hierin was Kiebooms tweentwintig jaar parlementslid voor de CVP en vierentwintig jaar burgemeester van Wilrijk. Het dubbel auteurschap leidt tot twee verschillende teksten, wat de auteurs overigens zelf toegeven. Het eerste deel is een min of meer afgewerkte studie, terwijl het tweede deel meer het karakter heeft van een thematisch geordende kroniek. Sommige delen zijn goed gestoffeerd, andere, zoals bijvoorbeeld de lokale Wilrijkse politiek, komen nauwelijks aan bod. Aan het eind van het boek worden nog wat impressies over het familiale en persoonlijke leven toegevoegd die evenwel geen wetenschappelijk belang meer hebben en haaks staan op vooral het eerste deel dat de toets van de wetenschappelijke kritiek goed doorstaat. Vanaf het moment dat Kiebooms' dochter de pen voert, wordt het verhaal minder kritisch en meer partijdig. Dat komt ook omdat de auteur vrijwel uitsluitend steunt op het archief van Kiebooms zelf.

Het eerste deel biedt ondermeer een interessante kijk op het Leuvense studentenleven. Kiebooms studeerde te Leuven van 1922 tot 1928. Hij behaalde de diploma's van doctor in de letteren en wijsbegeerte en de rechten. Kiebooms was een volgeling van Frans Van Cauwelaert en werd een vitale pion in de terugdringing van de invloed van de Vlaams-nationalistische studentenbeweging. Met enkele gelijkgezinden stichtte hij het Kringeske om het Algemeen Katholiek Studentenverbond (AKVS) te 'depolitiseren', om de sterke Vlaams-nationalistische oriëntering van de jeugdbeweging en de studentenbeweging tegen te gaan. Kiebooms was vanaf 1925 hoofdredacteur van *De Student* en hij kreeg een forum in *De Standaard* en *Gazet van Antwerpen*. Kiebooms ging fel tekeer tegen de nationalistische ondermijners van België en de katholieke eenheid. Dat bleef hij doen toen hij als

jong advocaat een politieke carrière uitbouwde in Antwerpen. Op 1 juli 1937 trad hij in dienst van *Gazet van Antwerpen* en al na enkele maanden werd hij hoofdredacteur. De krant weerspiegelde zijn overtuiging: vlaamsgezind maar hevig anti-Vlaams-nationalist, anti-communist maar evenzeer anti-nationaal-socialist, vooral militant katholiek en sociaal-conservatief wat zijn steun aan conservatief-autoritaire regimes verklaarde. Ook de stellingname tegen nazi-Duitsland was vooral ingegeven door katholieke motieven. Het kwam de hoofdredacteur niettemin duur te staan. In augustus 1940 werd hij opgepakt door de bezetter die hem opsloot in Sint-Gillis en Berlijn en hem tenslotte op 28 september 1941 naar het *Konzentrationslager* (KZ) Sachsenhausen-Oranienburg verwees. Guido Heylen beschrijft de geschiedenis van zijn grootvader in het 'concentrationair universum' genuanceerd en kritisch. Hij stelt zich niet alleen tevreden met diens getuigenis, maar verwerkt ook de wetenschappelijke literatuur. Om te overleven moet Kiebooms zich een listig 'arrangeur' tonen. Dat lukte vrij goed zodat vanaf 1943 het leven in het kamp 'draaglijk' werd, totdat door de overbevolking de omstandigheden tijdens de laatste maanden weer verslechterden. De felste beproeving kwam helemaal aan het eind toen Kiebooms één van de beruchte 'dodenmarsen' moest doorstaan. Merkwaardig is wel dat hij reeds tijdens zijn gevangenschap geschriften opstelde waarin hij pleitte voor een milde repressie van 'ideologische collaborateurs'. Aan de andere kant nam zijn anti-communisme af. Hij meende dat communisten in de naoorlogse regering moesten worden opgenomen gezien hun verdiensten in het verzet.

Einde mei 1945 was Kiebooms terug in de Scheldestad. In augustus nam hij zijn functie van hoofdredacteur weer op. De ideologische continuïteit met de vooroorlog is opmerkelijk. Kiebooms had ook zijn fel anti-communistische gezindheid hervonden. De ideologische polarisering en de Koningskwesitie speelden uiteraard een belangrijke rol. Toen hij in 1946 verkozen werd als volksvertegenwoordiger voor de CVP, moest hij zijn hoofdredacteurschap opgeven. Hij kon zijn geliefde 'Gazet' nog wel als spreekbuis blijven gebruiken.

Zijn maidenspeech in de Kamer handelde over de dynamitering van de IJzertoren. Kiebooms pleitte voor de heroprichting van het monument met Belgische subsidies. Hij wilde er een Vlaams-Belgisch en katholiek symbool van maken. Tegelijk keerde hij zich fel tegen het herlevend Vlaams-nationalisme. Dat weerhield hem er dan weer niet van één van de vurigste pleitbezorgers te worden van een verlichting van de repressie en spoedig ook verdediger van amnestie. Er worden zeven hoofdstukken aan gewijd (pp. 118-192). Al op 21 januari 1947 interpeleerde hij over dat thema. Van toen af nam hij elke gelegenheid te baat om in het parlement zijn bekommernis te uiten. Hij zag een milde repressie als een voorwaarde tot een verzoening van de 'incivieken' met België. Daartoe probeerde hij tevergeefs de leidende collaborateurs in de gevangenis tot een collectieve schuldbeken-tenis te overhalen. In 1955 organiseerde hij de eerste grote amnestiemeeting met

het Verbond van het Vlaams Verzet, een kleine groepering van katholieke Vlaamsgezinde verzetslui en politieke gevangenen. Hij kwam in groeiend conflict met de grote nationale groeperingen. Toen hij op 20 september 1959 een grote amnestiebetoging in Antwerpen organiseerde incasseerde hij klappen. Zijn inzet voor amnestie kreeg een internationale dimensie toen hij in London Amnesty International mee oprichtte en er de Belgische afdeling van patroneerde. Hoe zijn relatie met deze organisatie verder verliep, komt men niet te weten.

Inmiddels bleef Kiebooms zich verzetten tegen de federale idee. Zijn verzet richtte zich evenwel steeds meer naar de Waalse Beweging die hij van incivisme beschuldigde. Als de Leuvense kwestie accuut werd, steunde Kiebooms de Vlaamse CVP'ers die de zaak mee op de spits dreven. Zo gaf hij ook voedsel aan de splijtzwam die de unitaire boom uiteindelijk zou doen splitsen. Het is wellicht symbolisch dat Kiebooms in 1968 na de val van de regering over 'Leuven', de nationale politiek moest verlaten om plaats te maken voor een jongere generatie.

BRUNO DE WEVER

COBDENSTRAAT 42, B-2018 ANTWERPEN